

Trnavský samosprávny kraj *Záhorská knižnica Senica*

Martin ČULEN

Martin Čulen sa narodil 31. mája 1823 v Brodskom. Základnú školu vychodil v Brodskom, stredné školy od roku 1836 v Skalici, Trnave a v Bratislave, filozofiu študoval v Trnave. Počas stredoškolských štúdií bol ovplyvnený pokrokovými domácimi i zahraničnými spoločensko-politickými pohybmi, ale najmä sa oboznámil s myšlienkami a učením Jána Kollára. V rokoch 1845-1848 študoval teológiu na Pázmáneu vo Viedni, kde začal organizovať Slovenský čitateľský spolok a založil slovanskú knižnicu. Počas buržoáznej revolúcie v roku 1848 bol na neho vydaný zatykač, ušiel do Prahy, kde sa zúčastnil na Slovanskom zjazde.

Od roku 1848 pôsobil ako kaplán vo Veľkých Levároch, od 1851 profesor matematiky v Banskej Bystrici, od 1856 profesor gymnázia v Bratislave. Riaditeľom gymnázia v Satu Mare (Rumunsko) bol v rokoch 1851-1861, obdobie rokov 1862-1867 viedol gymnázium v Banskej Bystrici. Ako pansláva ho v roku 1867 preložili do Levoče. V roku 1868 po obvinení, že je pôvodcom petície 21 spišských obcí, bol penzionovaný. Odišiel do Kláštora pod Znievom, kde bol riaditeľom katolíckeho Patronátneho reálneho nižšieho gymnázia až do jeho zrušenia v roku 1874, potom farár v Čake.

Martin Čulen bol popredný pedagóg, autor učebníc matematiky - napísal **Arithmetiku pro 1. a 2. třídu nižšího gymnasia** (Viedeň 1854), a **Počtovedu čili arithmetiku pre I., II. a III. triedu nižšieho gymnázia, pre nižšie reálky a obecný život** (Skalica 1866). Venoval sa osvetovej práci, príspevky publikoval v Národných novinách, Obzore, Pešťbudínskych vedomostiach, Cyrilovi a Methodovi. a i. Bol aktívny účastník národných kultúrnych podujatí, spoluzakladateľ Matice slovenskej, člen výboru Národných novín, účastník slávností na otvorení univerzity v Záhrebe. Martin Čulen bol prvým žiakom z Uhorska, ktorý na viedenskej univerzite zložil profesorskú skúšku s vyznamenaním. Po návrate z Viedne v roku 1851 bol vymenovaný za riadneho profesora matematiky.

Zomrel 24.1.1894 v Čake.

Bibliografický leták vydáva Záhorská knižnica pri príležitosti 120. výročia úmrtia Martina Čulena - významného pedagóga a publicistu.

Pri tvorbe záznamov sme čerpali z celoslovenskej databázy kníh a článkov, spracovaných v systéme Virtua.

Bibliografická časť

I. Dielo Martina Čulena

Čulen, Martin

Aritmetika pre I. a II. triedu nižšieho gymnasia

Viedeň : C. Kr. nakladateľství školních knih, 1854

Čulen, Martin

Počtoveda čili Aritmetika pre I., II. a III. triedu nižšieho gymnázia pre nižšie reálky a obecný život

Banská Bystrica, 1866

Čulen, Martin

Stav patronátneho samostatného katolíckeho reálneho Gymnasia a Alumnea

Kláštor pod Znievom, 1871

II. Literatúra o živote a diele Martina Čulena

Knihy

Buchta, František

Skalica a Záhorie : osobnosti – história – pamiatky (zobrané eseje, štúdie a články – ľudské príbehy)

Skalica : Mesto Skalica, 2008

Čulen, Konštantín

Novinár a pedagóg : životopisné črty zo života dr. Jána Mallého a Martina Čulena

Trnava : [s.n.], 1933

Encyklopédia Slovenska : I. Zväzok A-D

Bratislava : Veda, 1977

Ilustrovaný encyklopedický slovník : 1. Díl A-I

Praha : Academia , 1980

Knotek, Ivan

Záhorie: Kraj medzi Karpatmi a Moravou alebo Malá encyklopédia Záhoria

S.I. : ProMédia, 2006

Malá encyklopédia Slovenska : A-Ž

Bratislava : Veda, 1987

Mikuš, Jozef
Brodské 1163-1993
Brodské : Obecný úrad, 1993

Novák, František
Z pamiatky Martina Čulena : 1823. 31.mája – 1894. 24.jan / F.N.
[S.l.] : [s.n.], [o.1929]

Parenička, Pavol
Martin Čulen a jeho školský a pedagogický program v znievskom slovenskom
katolíckom gymnáziu
Literárnomuzejný letopis 28. – Martin : Matica slovenská, 1998. – S. 222-225

Parenička, Pavol
Zborník na počesť Martina Čulena : Materiály z vedeckých a kultúrnych podujatí
v Brodskom a v Čake
Brodské : Obecný úrad, Čaka : Obecný úrad, 1994

Slovenský biografický slovník : A-D
Martin : Matica slovenská, 1986

Smiková, Lýdia
Odkaz pedagógov znievskeho gymnázia
Literárnomuzejný letopis 28. – Martin : Matica slovenská, 1998. – S. 217-221

Štilla, Miloš
Martin Čulen – pedagóg a národný buditeľ
Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1983

Štilla, Miloš
Martin Čulen – slovenský národovec a pedagóg : (poznámky k problematike
biografie)
Historický zborník kraja V. – Banská Bystrica : Stredoslovenské vydavateľstvo;
Okresný národný výbor, 1970

Štilla, Miloš
Martin Čulen v dejinách Banskej Bystrice : katolícky kňaz a významný pedagóg
a národný buditeľ
Banská Bystrica : Trian, 2005

Štilla, Miloš
Martin Čulen v dejinách slovenského národa v 19. storočí
Historické štúdie. 44. – Bratislava : Veda, 2006

Štilla, Miloš
Význam historického mestečka Kláštora pod Znievom v dejinách slovenského
národa a Martin Čulen
Zborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti. – Martin : muzeálna slovenská
spoločnosť, 1994. – S. 14-23

Z pamiatky Martina Čulena : 1823. 31. Máj 1894
[Trnava] : [Spolok sv. Vojtecha], [1930]

Články

Bagin, Anton
Martin Čulen
Duchovný pastier. – Roč. 60, č. 1 (1984), s. 31-33

Blaško, Vojtech
Spomienka na Martina Čulena
Slovenský denník. – Roč. 1, č. 42 (5.6.1990), s. 5

Buchta František
Martin Čulen – pedagóg a organizátor slovenského školstva
Hlas ľudu. – Roč. 29, č. 128 (2.6.1983), s. 2-3

Butvin, Jozef
Martin Čulen, popredný pedagóg a buditeľ (1823-1894)
Jednotná škola. – Roč. 35, č. 8 (1983), s. 765-766

Janek, Jozef
Monografia o M. Čulenovi
Ľud. – Roč. 36, č. 156 (5.7.1983), s. 5

Čajka, Anton
Velikán slovenského národa
Fakty. – Roč. 6, č. 41 (1999), s. 27

Kozolka, Peter
„Pansláv“ Martin Čulen, rodák z Brodského
MY – týždenník pre Záhorie. – Roč. 7, č. 18 (2008), s. 20

Kozolka, Peter
„Pansláv“ Martin Čulen, rodák z Brodského
My – týždenník pre Záhorie. – Roč. 7, č. 21 (2008), s. 36

Kutlík, Félix
Prvé slovenské gymnáziá
Smena na nedeľu. – Roč. 14, č. 39 (28.9.1979), s. 4

Majtánová, Elena
Všestranný národný buditeľ
Rodinné spoločenstvo. – Roč. 15, č. 6 (1999), s. 22

Martin Čulen
Ľud. – Roč. 36, č. 126 (31.5.1983), s. 5

Martin Čulen : Osobnosť našej pedagogiky
Učiteľské noviny. – Roč. 48, č. 22 (1998), s. 11

Martin Čulen sa narodil 31. mája 1823....
Duchovný pastier. – Roč. 60, č. 8 (1979), s. 375-376

Martin Čulen
Rodný môj kraj. – Roč. 1, č. 13 (2012), s. 11

Mesároš, Július
Priekopník národného školstva : Martin Čulen – vzdelanec a altruista
Historická revue. – Roč. 5, č. 1 (1994), s. 24-25

Mihál, Pavol
120. výročie úmrtia Martina Čulena
Záhorák. – Roč. LV, č. 5 (2014), s. 19

Nezlomný národovec
Príroda a spoločnosť. – Roč. 36, č. 1 (1987), s. 48-50

Organizátor slovenského stredného školstva : Pred 175. rokmi sa narodil Martin Čulen
Národná osveta. – Roč. 7, č. 7 (1998), s. 9

Osnovateľ gymnaziálneho vzdelávania
Učiteľské noviny. – Roč. LVII, č. 6-7 (2009)

Petrovský, Karol
Budovateľ slovenského gymnázia v kláštore pod Znievom
Národná osveta. – Roč. XVIII, č. 9 (2008), s. 6

Petrovský, Karol
Organizátor slovenského stredného školstva : pred 175. rokmi sa narodil Martin Čulen
Národná osveta. – Roč. 8, č. 7 (1998), s. 9

Petrovský, Karol
Rodený pedagóg a vodca mládeže : pred 180. rokmi sa narodil Martin Čulen
Katolícke noviny. – Roč. 118, č. 22 (2003), s. 25

Pomník Martinovi Čulenovi
Nový svet. – Roč. 11, č. 52 (26.12.1936), s. 30

Soukup, Milan
Ľudovít II. do služieb k ministrom : pripomienka výročia Martina Čulena
Učiteľské noviny. – Roč. LXI, č. 42 (2014), s. 16

Soukup, Milan

V Brodskom si pripomenuli 120. Výročie úmrtia Ľudovíta II. Čo nevieme o osobnosti Martina Čulena

My – týždenník pre Záhorie. – Roč. 14, č. 4 (2014), s. 5

Štilla, Miloš

Martin Čulen a slovenská politika v šesťdesiatych a sedemdesiatych rokoch 19. storočia

Historický časopis. – Roč. 53, č. 1 (2005), s. 29-44

Štilla, Miloš

Martin Čulen : Osobnosť našej pedagogiky

Učiteľské noviny. – Roč. 48, č. 22 (1998), s. 11

Štilla, Miloš

Martin Čulen – pedagóg a národný buditeľ

Historický časopis. – Roč. 31, č. 4 (1983), s. 64

Štilla, Miloš

Martin Čulen v slovenskom národnom hnutí

Slovenské národné noviny. – Roč. 16 (20), č. 13 (2005), s. 8

Štilla, Miloš

Martin Čulen v slovenskom národnom hnutí

Slovenské národné noviny. – Roč. 16 (20), č. 14-15 (2005), s. 12-13

Štilla, Miloš

Národovec a pedagóg : k 175. výročiu narodenia Martina Čulena

Slovenské národné noviny. – Roč. 9 (13), č. 22 (1998), s. 8

Štilla, Miloš

Národný buditeľ Martin Čulen

Vlastivedný časopis. - Roč. 32, č. 3 (1983), s. 134-135

Štilla, Miloš

Pedagogický odkaz Znievskeho gymnázia

Učiteľské noviny. – Roč. 49, č. 25 (1999), s. 7

Štilla, Miloš

Za M. Čulena sa mala B. Bystrica stať hlavným mestom Slovenska – feldvidéku

Bystrický permon. – Roč. III, č. 4 (2005), s. 4

Tkáč, František
Druhá poštovníca v slovenčine
Technické noviny. – Roč. 28, č. 17 (1980), s. 2

Víglaš, Peter
Čaka a Martin Čulen : v južnoslovenskej obci Čaka si pamiatku na svojho kňaza
doposiaľ uchovávajú
Národná osveta. – Roč. 8, č. 9 (1998), s. 23-24

Víglaš, Peter
Neúnavne za povznesenie národa : k 175. výročiu narodenia národného buditeľa
Martina Čulena
Národná osveta. – Roč. 8, č. 9 (1998), s. 22

Zakladateľ prvého reálneho gymnázia
Technické noviny. – Roč. 32, č. 3 (1984), s. 2

Názov : Martin Čulen – bibliografický leták
Zostavila : Alena Švecová
Zodp. red. : Mgr. Katarína Soukupová
Rok vydania : 2014
Vydala : Záhorská knižnica, Senica